

Teve

A teve a következő két párosujjú patás fajra utal a *Camelus* nemen belül: a dromedárra vagy egypúpú tevére (*Camelus dromedarius*) és a kétpúpú tevére vagy ázsiai tevére (*Camelus bactrianus*). Az előbbi Észak-Afrika, Délnyugat-Ázsia, India, és Ausztrália száraz és sivatagos területein él, az utóbbi pedig Közép-Ázsiában. A tevék a tevefélék családjába tartoznak, tehát ahová dél-amerikai rokonaik: a láma, az alpaka, a guanakó és a vikunya.

A latin *Camelus* név a görög kamelosz szóból származik, az pedig az arab dzsamal vagy a héber gahmal szavakból, melyek mindegyike „tevét” jelent.

Történetük

A tevék a tevefélék (*Camelidae*) családjába tartoznak, amely először Észak-Amerikában jelent meg mintegy 40

millió évvel ezelőtt. A Camelus és a Lama nem 11 millió évvel ezelőtt vált el egymástól. 2 millió éve, a késői pliocénban, a Camelus nem képviselői megjelentek Ázsiában és Afrikában. A pleisztocénban (1,8 mya–12 000 évvel ezelőtt) elérték Dél-Amerikát. Az észak-amerikai fajok 10 000 éve kihaltak.

Leírásuk

Felső ajkuk két részre oszlik, melyek egymástól függetlenül mozgathatók. Mindkét nem hossza 3 méter körüli, 2 méter magas (a púppal együtt, mely önmagában 20 cm). A hímek tömege 400 és 650 kg közötti, a nőstények mintegy 10%-kal könnyebbek.

Rövid ideig akár 65 km/h sebességre is képes, de inkább a lassabb haladás jellemző rá. A dromedár mellkasa és térde szarupárnával rendelkezik, mely megvédi a perzselő sivatagtól, amikor lefekszik. A kétpúpú tevének nincsenek ilyen bőrkeményedései. A teve általában szelíd, de rúgni és köpni szokott, ha felidegesítik.

A dromedár 200 kg terhet 50 km távolságra szállít egy nap alatt, a kétpúpú teve 100 kg-ot 60 km távolságra, ha főleg az éjszakai hűvösben halad.

Szárazság idején az állattartók elveszíthetik teljes szarvasmarha-, juh- és kecskeállományukat, ugyanakkor a

tevék 80%-a életben marad. A teve hőség idején képes 4–7 napot kibírni ivás nélkül, sőt, akár 10 hónapot is, feltéve, hogy közben nem dolgozik, és a tápláléka elegendő nedvességet tartalmaz. A sós vizet is megissza. 5–10 percen belül képes 100 liter folyadékot magához venni. A szarvasmarha például képtelen ekkora mennyiségű folyadék felvételére, mert a vérben lévő vörösvértestek a hirtelen megnövekedett ozmózisnyomás miatt szétrobbannának. A teve vörösvértestjei kinyúlnak, megdagadnak. A szomjas teve vizelete csak 1/5 része a normálisnak, széklete pedig annyira száraz, hogy azt tűzrakásra használják fel. A teve az izzadását is szabályozza. A testét borító finom gyapjú hőszigetelést végez, ezért teste nem melegszik túl. Belső hőmérséklete akár 41 °C-ra is felmegy, mire egyáltalán izzadni kezd. Kiszáradása elérheti a testsúly 25–30%-át is, ami kb. kétszer akkora, mint amit a többi emlős kibír.

Ha elegendő tápláléka van, „túleszi” magát, a fölösleget zsír formájában tárolja a háta egy bizonyos részén és a púpjában.

Ha nincsenek karámban tartva, a tevék stabil csoportokba állnak össze, melyben főleg nőstények vannak, és egy kifejlett hím. A nőstények 3–4 éves korukban ellenek először. A hímeknek már 3 éves korukban termelődik spermája, de csak 6–8 éves korukban párosodnak a nőstényekkel.

A hímek úgy mérkőznek meg egymással a nőstények feletti uralomért, hogy miközben egymás körül lehajtott

fejjel köröznék, megpróbálják megharapni a másik lábát vagy fejét, és próbálják a másikat feldönteni. Miután a vesztes teve visszavonul a küzdelemből, a győztes meghempergőzik a földön, ezzel a földhöz dörzsöli a feje hátulján található szagmirigyeket. A domináns hím az összes nőténnyel párosodik. 13–14 havi vemhesség után egy utód születik (többnyire az esős évszak alatt), melynek tömege 37 kg is lehet. A tejhozatal ekkor akár 35 kg is lehet naponta bizonyos fajtáknál (például „tejelő dromedár” Pakisztánban), de a szokásos érték 4 kg körüli. A tenyésztők a tej nagy részét saját céljaikra használják fel a szoptatás 9– 11 hónapja alatt, majd a borjú elválasztása után a teljes mennyiséget. A borjú egyébként 12–18 hónapig szopik. Szaporodásra kb. 20 éves koráig képes, élettartama mintegy 40 év.

Elterjedésük és számuk

Jóllehet majdnem 13 millió dromedár él jelenleg, a vadon élők kihaltak: néhány kivétellel házasított állatok (főként Szudánban, Szomáliában, Indiában és a környező országokban), de Dél-Afrika, Namíbia és Botswana területén is. Nagyjából 700 ezerre tehető elvadult populáció található Ausztrália középső részén, ezek a 19. században fogságból megszökött tevék leszármazottjai. A populáció évente 11%-kal nő, és a Dél-Ausztráliai kormány nemrégiben elhatározta, hogy megritkítja az állományt,

mivel túl sok korlátozott erőforrást használ, melyek a birkatartó farmereknek is szükségesek.

A kétpúpú teve valaha hihetetlen számban élt, de manapság 1,4 millióra csökkent a számuk, legtöbbjük háziasított. Mintegy 1000 kétpúpú él vadon a Góbi-sivatagban és néhány Irán, Afganisztán, Törökország és Oroszország területén.

Alkalmazkodásuk a sivataghoz

A tevék teljes mértékben alkalmazkodtak a sivatagi élethez. Láruk kétujjú patában végződik, amelyhez hatalmas párnák csatlakoznak, hogy minél kevésbé süppedjenek bele a homokba. Orruk és fülük becsukható, a homokviharok elleni védekezéséért. Hosszú ideig kibírják táplálék és víz nélkül. A hátukon található púpban a tévhittel ellentétben nem vizet, hanem tartalék tápanyagot raktároznak zsír formájában. Vizeletük és székletük kimondottan száraz.